

הקדמה

ארגונים ישראליים ובינלאומיים המבקשים להעסיק עובדים זרים בישראל, שאינם תושבי או אזרחי המדינה, בתפקידי ניהול או בתפקידים הדורשים מומחיות או הכשרה מיוחדת, נדרשים לפנות בבקשה לקבלת היתר להעסקת מומחה זר (היתר מסוג ב/1) מרשות האוכלוסין וההגירה בישראל.

העסקת עובד זר בישראל ללא היתר מתאים מהווה עבירה פלילית אשר עלולה לגרום להטלת קנסות וסנקציות פליליות אחרות הן כנגד המעסיק ומנהלים בכירים בו והן כנגד העובד.

ההליך לקבלת היתר להעסקת מומחה זר בישראל הוא הליך בירוקרטי מורכב שעשוי לארוך מספר חודשים, ודורש איסוף והכנה של מסמכים שונים, כתיבת מסמך נימוקים לרשות, תשלום אגרות וחתימה על תצהירים.

ישנן מספר קטגוריות שונות להיתר עבודה למומחים זר, אשר קובעות תנאי סף וקריטריונים שונים לקבלת היתר העבודה.

לאחר קבלת היתר העבודה, על המעסיק בישראל לפעול להוצאת אשרות עבודה ושהייה מתאימות למומחה הזר, אשר יבטיחו כי יוכל לעבוד ולהיכנס לגבולות ישראל בחופשיות בכל תקופת עבודתו.

על מומחים זרים חלים כל חוקי המגן ודיני העבודה בישראל. בנוסף, על מעסיקי מומחים זרים חלות חובות שונות מכוח החוק הישראלי, למשל לספק למומחה הזר ביטוח רפואי, מגורים הולמים ועוד.

לאור מורכבות ההליכים, מומלץ לבצע את ההליך בליווי עורך דין בעל ניסיון ובקיאיות בתחום.

כללי

בעידן הגלובאלי מתעורר צורך גובר של חברות וארגונים עסקיים לנייד עובדים זרים לביצוע תפקידים שונים המצריכים ידע, מומחיות או יכולות ניהול מוכחות, בין אם מדובר בתפקידים קבועים וארוכי טווח ובין אם לצורך פרויקטים זמניים וחולפים. בישראל ניתן להבחין בגרף עלייה בביקוש גופים עסקיים להעסקת עובדים זרים מסוג זה. לשם המחשה, לפי נתוני רשות האוכלוסין וההגירה ("הרשות"), בשנת 2010 עבדו בישראל כ-2,500 עובדים "מומחים", ואילו בשנת 2017 עבדו בישראל כ-6,000 מומחים זרים.

בכדי להעסיק עובד זר בישראל, שאינו אזרח או תושב המדינה, על המעסיק לקבל תחילת היתר מיוחד להעסקת העובד מטעם יחידת ההיתרים ברשות. העסקת עובד זר ללא היתר מתאים מהווה עבירה פלילית אשר עלולה לגרום להטלת קנסות וסנקציות פליליות אחרות כנגד המעסיק ומנהלים בכירים בו וכן כנגד העובד. בנוסף, יש להנפיק לעובד אשרת עבודה מתאימה (אשרה מסוג ב/1), שתונפק אך ורק לאחר מתן ההיתר למעסיק.

היתר להעסקת עובדים זרים בישראל ניתן ככלל למעסיקים בענפי עבודה מוגדרים בהם ענף הבניין, החקלאות, הסייעוד והמסעדות. על ארגון המבקש להעסיק עובד בישראל בענף שונה מהענפים האמורים, להגיש בקשה להיתר תחת קטגוריית "היתר מומחים", שהיא קטגוריית סל שבגדרה ניתן לבקש להעסיק עובדים במגוון תחומים בהתאם לקטגוריות אותן נפרט מטה.

ההליך לקבלת היתר להעסקת "מומחה" זר הוא תהליך בירוקרטי מורכב, הדורש איסוף והכנה של מסמכים שונים, כתיבת מסמך נימוקים לרשות, תשלום אגרות וחתימה על תצהירים, ולכן מומלץ לבצע את ההליך בליווי עורך דין בקיא ובעל ניסיון בתחום.

ברשימה זו נסקור את הסוגים השונים של היתרי העבודה למומחים זרים בישראל, נסביר על התהליך להוצאת היתר להעסקת מומחה זר, אורכו והדרישות השונות במסגרתו, נפרט מה הם תנאי העבודה אותם נדרש המעסיק להעניק למומחה זר ונענה על מספר שאלות נפוצות בתחום.

ההתייחסות להלן למומחה זר בלשון זכר נעשית לצרכי נוחות בלבד, אך הדברים יפים ונכונים לגברים ונשים כאחד.

קטגוריות של היתרי עבודה למומחים זרים

מומחה בשכר מומחים – זו היא הקטגוריה המרכזית להעסקת עובדים זרים בישראל בתחומים כלליים שאינם מבין התחומים המוגדרים לעיל. היתר זה נועד עבור עובדים בעלי רמת מומחיות גבוהה או בעלי ידע חיוני וייחודי שאינו קיים לעובדים בישראל. בבקשה להיתר מסוג זה, יידרש המעסיק להציג אסמכתאות למומחיות העובד, לרבות תארים אקדמאיים, הסמכות מיוחדות וכיוצא באלה.

תנאי סף להעסקת עובד זר תחת קטגוריה זו, הוא כי השכר שישולם לעובד יהיה שווה לפחות לכפל השכר הממוצע במשק בישראל (סך של כ-19,000 ₪).

היתר זה ניתן ככלל על בסיס שנתי, ויש להאריכו מדי שנה.

מומחים זרים המגיעים לישראל לתקופה קצרה של עד 90 יום – קטגוריה זו מתאימה לעובדים המגיעים לישראל לצורך ביצוע משימה זמנית וחולפת, כגון הטמעת מערכת, התקנת חלפים, תיקונים וכדומה. בהיתר לתקופה קצרה כאמור, לא קיימת דרישה לתשלום כפל השכר הממוצע, ולכן הוא מתאים גם לעובדים בדרגת שכר נמוכה יותר.

ההיתר ניתן ל-90 ימים רצופים ואם העובד יוצא מגבולות ישראל בתקופת ההיתר, יש צורך לפנות לקבלת היתר חדש.

מומחים זרים המגיעים לישראל לתקופה מצטברת של 45 יום בשנה קלנדרית – בשונה מההיתר ל-90 יום אשר ניתן כאמור לתקופה רצופה, היתר זה ניתן לתקופה מצטברת של 45 יום בשנה, שלא חייבת להיות רצופה. ההליך להוצאת היתר זה הוא הליך מזורז ביחס לשאר הקטגוריות, באופן בו תיאורטית העובד רשאי להיכנס לעבוד בישראל בתוך שבוע ממועד הגשת הבקשה. אולם קטגוריה זו רלוונטית אך ורק לעובדים ממדינות שאזרחיהם פטורים מאשרת כניסה לישראל לפי צו הכניסה לישראל (פטור מאשרה), כגון ארצות הברית, קנדה, מדינות האיחוד האירופי, יפן, הונג קונג, רוסיה, קוריאה ועוד. לא ניתן להנפיק היתר תחת קטגוריה זו לעובדים מסין.

מנהל, נציג בכיר או עובד אמון בחברה זרה או בחברה בינלאומית – היתר זה רלוונטי רק לעובדים הבכירים ביותר בארגון המכוונים את יעדי הארגון, בעלי יכולת פיקוח ושליטה וסמכות להעסיק ולפטור עובדים. ניתן להעסיק בישראל עד 2 עובדים בהיתר מסוג זה.

היתרון בהיתר זה הוא שהמעסיק עשוי להיות פטור מתשלום אגרת עובד זר שנתית, שסכומה הוא 9,620 ₪ בכל שנה. עם זאת, הרשות קפדנית מאד במתן היתר מסוג זה, ונדרש יהיה לשכנע כי העובד הוא אכן חלק מהשדרה הניהולית הבכירה ביותר בארגון.

עובדי חברות הייטק וסייבר – היתר זה רלוונטי לחברות שיוכרו כתאגידיים עתירי ידע טכנולוגי על ידי הרשות הלאומית לחדשנות טכנולוגית, ומעוניינות להעסיק עובדים ממדינות שאזרחיהם פטורים מאשרת כניסה לישראל לפי צו הכניסה לישראל (פטור מאשרה). השכר שישולם לעובד יהיה שווה לפחות לכפל השכר הממוצע במשק בישראל (סך של כ-19,000 ₪). הליך זה הוא הליך מזורז (ההיתר אמור להינתן באופן תיאורטי תוך שבוע ולא דורש התייצבות העובד בקונסוליה במדינת המוצא) והיקף המסמכים שיש להציג במסגרתו מצומצם. בניגוד להיתרים אחרים, היתר זה מאפשר לבן/בת הזוג של המומחה לבקש אשרת עבודה כללית בישראל המאפשרת עבודה בכל תחום.

תחומים נוספים בהם ניתן לבקש היתר להעסקת מומחה - אנשי סגל בכירים בחברת תעופה או בחברת ספנות זרה, מרצים או חוקרים במוסד להשכלה גבוהה, משתלמים ברפואה או מומחים בבתי חולים, יהלומנים, צלמים וכתבים זרים ואמנים.

תיאור השלבים בתהליך להוצאת היתר להעסקת מומחה זר

התהליך לקבלת היתר עבודה למומחה זר הוא כאמור תהליך מורכב. התיאור להלן מתאר את המסגרת הכללית של התהליך, אולם קיימים הבדלים מסוימים בתהליך בהתאם לקטגוריה במסגרתה מבוקש ההיתר תוך שבחלק מההיתרים מוסדר הליך מקוצר. בכל מקרה, מומלץ לבצע את התהליך בליווי עורך דין ממשרדנו.

שלב ראשון – הגשת בקשה על ידי המעסיק להיתר להעסקת עובד זר: בקשה זו מוגשת על ידי המעסיק ליחידת ההיתרים ברשות. על הבקשה לפרט את הצורך המיוחד בהעסקת המומחה בישראל ויצורפו לה קורות חיים ואסמכתאות המעידות על מומחיותו של העובד. כמו כן, לבקשה זו יש לצרף מסמכים שונים הנדרשים על ידי הרשות, לרבות תצהירים חתומים כדון, אישור רואה חשבון כי החברה פעילה ולא נרשמה לה אזהרת עסק חי וטפסי 102 שהוגשו על ידי המעסיק לביטוח לאומי בשלושת החודשים הקודמים לבקשה.

הגשת הבקשה כרוכה בתשלום אגרה בסך של כ-1,200 ₪ (נכון למועד כתיבת שורות אלו).

תהליך אישור בקשה זו אורך בין חודש לחודשיים.

שלב שני – בקשה להנפקת אשרת כניסה למומחה הזר: הבקשה תוגש על ידי המעסיק באחת מלשכות הרשות. הבקשה כרוכה במילוי וחתימה על טפסים שונים וכן בתשלום אגרות בסך של כ-9,800 ₪ (נכון למועד כתיבת שורות אלו); הסכום הוא עבור היתר לשנה מלאה. היה ויתבקש היתר לתקופה קצרה יותר, סכום האגרה יפחת באופן יחסי).

תהליך זה אורך בין שבוע לשבועיים.

שלב שלישי – הנפקת אשרת כניסה חד-פעמית בקונסוליה בחו"ל: לאחר הגשת הבקשה לאשרת הכניסה, הרשות תשלח לקונסוליה הרלוונטית במדינת המוצא של המומחה אישור להנפיק עבור המומחה אשרת כניסה חד-פעמית. על המומחה להתייצב פיסית בקונסוליה לצורך הנפקת האשרה. האשרה החד-פעמית ניתנת לתקופה של חודש ימים במהלכם על העובד להיכנס לישראל.

יצוין כי קונסוליות במדינות מסוימות דורשות לפי שיקול דעתן מהעובד להציג אישורים ומסמכים שונים כגון תעודת יושר, פנקס חיסונים ועוד. מומלץ לברר מול הקונסוליה הרלוונטית מראש מה הם המסמכים הדרושים לצורך הנפקת האשרה, בכדי להימנע מעיכוב מיותר בהנפקתה.

שלב רביעי – כניסה לישראל והנפקת אשרת כניסות רב-פעמית: המומחה הזר יכנס לישראל עם האשרה שהונפקה לו בקונסוליה. עם הכניסה לישראל, תקופת האשרה תוארך בהתאם לתקופה בגינה ניתן ההיתר להעסקת העובד.

בכדי שהעובד יוכל להיכנס ולצאת מישראל ללא הגבלה, יש לבקש באחת מלשכות הרשות בקשה לאשרת כניסות מרובות. הבקשה כרוכה במילוי וחתימה על טפסים שונים ובתשלום אגרה של 175 ₪ (נכון למועד כתיבת שורות אלו).

פרק הזמן הכולל הנדרש להשלמת התהליך : כשלושה חודשים.

סך האגרות שיש לשלם עבור היתר לעובד אחד לשנה אחת : כ-10,000 ₪.

תנאי העבודה של מומחים זרים בישראל

על מומחים זרים חלים כל דיני העבודה ישראל, לרבות החוקים בנושא שכר מינימום, חופשה שנתית, מחלה, פנסיה, תשלומי ביטוח לאומי וכיוצא באלה.

נוסף על אלו, על מעסיק מומחים זרים לעובד בחובות הבאות :

- קבלת היתר להעסקת המומחה בתוקף לכל תקופת העבודה.
 - לספק למומחה הזר ביטוח רפואי עבור כל תקופת עבודתו בישראל. קיימות פוליסות ביטוח ייעודיות עבור עובדים זרים בישראל, אשר כוללות את כל כיסויי החובה הנדרשים על פי דין.
 - לספק למומחה הזר מקום מגורים הולם לכל משך תקופת עבודתו בישראל.
 - למסור לעובד הסכם עבודה בכתב. גם אם שכרו של המומחה לא ישולם בישראל והוא מחזיק בחוזה עבודה בחו"ל, מומלץ להסדיר את תנאי עבודתו בישראל בהסכם עבודה נפרד.
- על המעסיק לתעד ולשמור העתק מסודר של מסמכים המעידים על קיום חובותיו לעיל, למקרה בו תבוצע ביקורת על ידי רשויות האכיפה.

שאלות נפוצות

האם כל ביקור עסקי בישראל מחייב הוצאת היתר עבודה? במציאות הכלכלית והגלובלית השוררת כיום, מגיעים לישראל לעתים תכופות נציגים זרים למטרות עסקיות שונות כגון ייעוץ, משא ומתן, פגישות עסקיות, הרצאות, הדרכות וכיוצא באלה. במקרים כגון אלה, מתעוררת שאלה האם הנציגים כאמור הם בגדר "מומחים זרים", אשר המבקש להעסיקם בישראל נדרש לנקוט בהליך הארוך והמורכב של הנפקת היתר עבודה, או שמא מדובר במבקרים עסקיים הרשאים לבצע את פעולותיהם בישראל כאשר בידיהם אשרת תייר רגילה (המסווגת כאשר מסוג 2/ב). מדובר בשאלה מורכבת אשר התשובה לה מצויה לרוב ב"תחום האפור". לפי נוהלי הרשות, יש צורך בהוצאת היתר עבודה כאשר המומחה מגיע "לצורך ביצוע משימה זמנית וחולפת הדורשת מומחיות או מיומנות מיוחדת, כגון ביצוע תיקונים של ציוד שסופק על ידי החברה המעסיקה את המומחה בחו"ל." הנוהלים מציינים כי בעניינם של נתינים זרים המבקשים להגיע לישראל לתקופה קצרה לצורך חיפוש השקעות, השתתפות במשא ומתן, פגישות עסקיות וכיוצא באלה, אין צורך לפעול להוצאת היתר העסקה, והנתין הזר יכול לפעול במסגרת ויזת תייר רגילה. לאור חוסר הוודאות השורר בנושא, אנו ממליצים להיוועץ עמנו באופן פרטני לגבי כל מקרה.

האם גוף עסקי ללא סניף או שלוחה בישראל יכול לבקש היתר להעסקת מומחה זר בישראל? כן. במקרה זה על המעסיק לצרף לבקשה ייפוי כוח נוטריוני מאושר בחותמת אפוסטיל או מאומת בפני קונסוליה ישראלית בחו"ל, המסמיך את הנציג בישראל לטפל בבקשה.

מה יקרה אם אתפס מעסיק עובד זר בישראל ללא היתר מתאים? העסקת עובד זר בישראל ללא היתר מתאים מהווה עבירה פלילית אשר עלולה להביא להטלת קנסות וסנקציות פליליות אחרות על המעסיק ועל מנהליו וכן על העובד. הרשות מנהיגה משטר אכיפה קפדני, אשר הולך ומתגבר בשנים האחרונות וחל גם על גופים גדולים ובינלאומיים הפועלים בישראל. לכן מומלץ לא להסתכן ולפעול בכל מקרה להוצאת היתר עבודה.

האם המשכורת של המומחה הזר חייבת להיות משולמת בישראל? לא. במקרה ומדובר על מומחה זר ב"שכר מומחים" (השווה לפחות לכפל השכר הממוצע במשק בישראל - סך של כ-19,000 ₪), אין חובה כי השכר ישולם בישראל, אולם השכר שמשולם חייב להיות שווה ערך לפחות ל"שכר המומחים" המוגדר כאמור בישראל.

אני מעוניין להעסיק מנהל בישראל. האם הוא נחשב "מומחה" זר? קיים מסלול מיוחד להגשת בקשה להיתר עבור מנהל או נציג בכיר בחברה זרה או בינלאומית, אולם מסלול זה רלוונטי רק עבור עובדים בשדרה הניהולית הבכירה ביותר בארגון. עם זאת, ניתן ומקובל לבקש היתר להעסקת עובדים בדרג ניהולי נמוך יותר תחת קטגוריית המומחים, תוך ציון ההכשרה והניסיון המיוחדים של העובד והצגת קורות חיים ואסמכתאות מתאימות.

האם מומחה זר יכול לקבל אשרת עבודה בישראל ללא חסות של מעסיק ספציפי? לא. בכדי שמומחה זר יקבל אשרה לעבוד בישראל עליו לקבל חסות של מעסיק המעוניין להעסיקו וקיבל היתר ההעסקה ספציפי עבור המומחה.

האם היתר העבודה הוא אישי או שניתן להעסיק מספר עובדים לפי מכסת העובדים בגינה ניתן ההיתר? היתר העבודה הוא אישי לכל עובד. כלומר, אין אפשרות להחליף עובד זר אחד באחר תחת אותו היתר. אם רוצה המעסיק להחליף את העובד עבורו ניתן ההיתר בעובד אחר, יש להגיש עבור העובד החדש בקשה נפרדת.

האם יש הגבלה על מספר העובדים הזרים שניתן להעסיק תחת קטגוריית מומחים? היתר להעסקת מנהל או נציג בכיר בחברה זרה או בינלאומית ניתן לעד שני עובדים. היתר לתקופה של 90 יום ניתן לקבל עבור 300 עובדים לכל היותר. בקטגוריות האחרות אין מגבלה על מספר העובדים שניתן להעסיק כמומחים. עם זאת, כל בקשה כפופה לשיקול הדעת של הרשות, אשר בוחנת בין היתר האם קיים צורך ממשי בהעסקת מספר רב של מומחים בישראל.

האם עובדים זרים יהודים נדרשים לקבל היתר עבודה? דתו של העובד אינה רלוונטית וכל עובד זר, שאינו אזרח או תושב ישראל, נדרש בהיתר עבודה. עם זאת, עובדים יהודים המצויים בתהליכי עלייה עשויים לקבל היתר לעבודה בישראל.

האם העובד יכול לשהות בישראל בזמן הגשת הבקשה להיתר עבודה? אין מניעה כי המומחה ישהה בישראל בשלב הראשוני של ההליך בו מוגשת בקשת ההיתר ליחידת ההיתרים ברשות (השלב הראשון בתהליך). אולם החל מהשלב בו פונה המעסיק ללשכת הרשות בבקשה להנפקת אשרת כניסה למומחה (השלב השני ואילך), על העובד לשהות מחוץ לגבולות ישראל.

האם בני משפחתו של המומחה הזר יכולים להתלוות אליו בתקופת העבודה בישראל? כן. העובד רשאי לבקש אשרה לכניסת בן/בת זוגו וילדיו עד גיל 18. במקרה זה נדרש להציג תעודות נישואין ולידה המוכיחות את הקשר המשפחתי לעובד. ככלל, לבני המשפחה תונפק אשרה המאפשרת שהייה בישראל וכניסות לא מוגבלות, אך אינה מאפשרת עבודה. בהיתרים לתקופות קצרות (45 ו-90 יום) לא תינתן ככלל אשרת כניסה לבני משפחה נלווים.

לכמה זמן ניתן היתר העבודה והאם ניתן להאריכו? למעט היתרים מיוחדים לתקופה מוגדרת (היתרים ל-45 יום ול-90 יום), ההיתר יונפק ככלל לתקופה של בין שנה לשנתיים, אשר לקראת סיומם יש להגיש לפי הצורך בקשת הארכה.

כיצד מוארך ההיתר להעסקת המומחה הזר והאם נדרש לבצע את כל ההליך המסורבל מההתחלה? הארכת היתר עבודה מצריכה הגשת בקשה ליחידת ההיתרים וללשכת הרשות תוך הצגת מסמכים שונים ותשלום אגרות. הליך ההארכה לא דורש את התייצבות המומחה בקונסוליה ואורך פרק זמן קצר יותר ביחס להליך הראשוני – כחודש.

האם ניתן להאריך את היתר העבודה ללא הגבלה או שקיים פרק זמן מקסימלי בו מומחה זר יכול לעבוד בישראל?
 התקופה המקסימלית להעסקת עובד זר בישראל היא 63 חודשים ממועד כניסתו לראשונה באשרת העבודה. ניתן
 בנסיבות מיוחדות וחריגות להגיש בקשה להעסקת העובד לתקופה ארוכה יותר. יש להגיש בקשה זו לפחות 6 חודשים
 לפני תום תוקף אשרת העבודה.

האם המומחה הזר יכול להיכנס ולצאת מישראל באופן חופשי בתקופת ההיתר? במסגרת תהליך הנפקת אשרת
 העבודה, מונפקת לעובד גם אשרת כניסות ויציאות מרובות המאפשרת לו לצאת ולהיכנס מגבולות ישראל ללא
 הגבלה. אשרת העבודה של עובד זר שיצא מגבולות ישראל ללא אשרת כניסות מרובות בתוקף - תתבטל. לכן חשוב
 לוודא הנפקה של אשרת כניסות מרובות והישארותה בתוקף בכל תקופת העבודה.

האם על המומחה הזר לשלם מס הכנסה בישראל? מומחה זר חייב במס הכנסה בגין הכנסה שהופקה בישראל.
 בתנאים מסוימים, מומחה זר זכאי להכרה בהוצאות שהייה (דיור, ארוחות וטיסות) לצורך ניכוי ממס. על המעסיק
 חלה חובת ניכוי מס במקור. מומלץ להיוועץ עמנו לגבי חבות המס לגבי כל מומחה זר שיועסק בישראל באופן פרטני.

מחלקת הגירה

פישר בכר חן וול אוריון ושות'

למידע נוסף אנו עומדים לרשותכם בכל שאלה או הבהרה ונשמח לסייע ככל הנדרש.

03-6069656

abechler@fbclawyers.com

עו"ד עמית בכלר

.....
 הכלול באגרת מידע זו הוא מידע כללי בלבד, הוא אינו חוות דעת משפטית או ייעוץ משפטי ואין להסתמך עליו. כל הזכויות שמורות לפישר בכר חן וול אוריון ושות'.

להירשם למייל זה או להסרה מרשימת התפוצה: news@fbclawyers.com